

Colegio Salesiano

Colonia de Sta. Julia

Avenida Postal 927 Teléfono 3, Tacuba

México, D. F.

Évünöl-Mexikóiig. (Üllencis)

Amikor egykor régen, önkéntesül
szülőföldemem voltam, sokat olvastam országom elra-
gató szépségéről - mondhatom, mára akkor kedvet ka-
tam, hogy egyszer felkeresem országom gyönyörű, egy-
sere elhatalmításom az isteni Gondviselés révén, a
valóságba ment, hogy mint tudják, és a gyűlölet, az
egyzeres utazás helyett még két hosszú évet be-
tartozkodtam. Ez alatt tanulmányaim folytatása mellett
kégyes tanulmányokhoz is ország szépségét - ország-
mondhatom, hogy mindegy, amit arról az országról
könyvekben olvastam az nem más, mint csak halva-
leírása volt a valóságnak. Ezépség olyan, hogy nem
csak azokat kívülről, akik egy röpké körutat tettek
be, hanem azok szívét is nap nap után csodával
tölti el, akik napjainkat örökösül itt élnek.

Kiss Gyula útleírása

Mikor egykor-régen örökemlékű szülőföldemen voltam, sokat olvastam Olaszország elragadó szépségéről, s mondhatom, már akkor kedvet kaptam, hogy egyszer felkeressem Olaszhon gyönyörű egét. S eme elhatározásom az isteni Gondviselés révén annyira a valóságba ment, hogy mint tudják édes Anyámék, az egyszerű utazás helyett még két hosszú évig benne is tartózkodtam. Ez alatt — tanulmányaim folytatása mellett —, eléggé tanulmányozhattam ez ország szépségeit...

Hanem Olaszországból, a legnemesebb hivatásnak rabjául esve, ismét útra keltem a szent Ige terjesztése végett, mint misszionárius, s mivel utam egy hónapig tartott, most már nem csak egy országnak, de francia, spanyol, portugáliának is elémbé tárultak szépségei az új világrész több államaiéval egyetemben, mert hát Turinből keltem útra, s rendeltetési helyem a mexikói-köztársaság fővárosa: Mexikó volt...

Turinből vasúton a ligúriai városok szép kikötőjébe: Genuába mentem... Annyi hajót, mint ebben a kikötőben, nem láttam még sehol sem. Közötte volt a miénk is, a „Montevideo”. Nagy, hatalmas egy hajó, mely egész Amerika megkerülésére indult el. Egy darabig szemléltük a partról, s mosolyogva mondogattuk, jó hadikarban áll, s ha csak az Óceán valami vérbosszút nem áll rajtunk, szerencsésen elvisz rendeltetési helyünkre. Végre egy kis bárkába szállottunk, s elkezdtünk a mi hajónk felé evezni, mely két hosszú sor hajó közepén volt kikötve...

Elérkezett az indulás perce. Éles füttyök adták ezt tudunkra ágyú-dörgések közepett. A mi hajónk felszedte minden horgonyát; kitűzte a középső óriási árbocra zászlaját, s lassan, lassan megindult, kürtjéből nagy fekete gomoly füstöt fújva a levegőbe. A körülöttünk lévő hajóraj tengerészei s a parton álló nagy néptömeg mind-mindannyian hurrát, éljent, szerencsés utat kiáltottak és kívántak. Majd könnyes szemekkel fehér zsebkendőiket lobogtatták felénk. Mindenkinek volt valakije, ki kisebb avagy nagyobb út megtevésére szállott a tengerre...

Az első éjjel visszaidéztem még egyszer az adott és kapott Isten-hozzádokat, az ismert kedves helyet és barátokat, kiktől elvitorláztunk. Ugyanekkor rá gondoltam a kedves Otthonunkra, az én elfeledhetetlen jó édes Anyámra is, kitől már jó 3 éve, hogy elváltam, s higgyék meg, ha nem tartottam volna szemem előtt, hogy mily szent és magasztos célért keltem útra, belezokogtam volna fájdalommal a zúgó habokba...

Genua után legelső megállóhelyünk Barcellóna volt Spanyolországban. Az első benyomás, amit az ember Barcellónába való értekor kap, hasonló ahhoz, mint midőn egy város ünnepi díszben van. Az a zaj, zúrzavar, az a sok nép, ki jön-megy le s fel az utcákon, az első látásra valóságos rendkívüli esetnek, holmi tüntetésnek, zavargásnak tűnik fel... Az ember már-már szeretne tapsolni és felkiáltani „éljen!”, de kinek? Az a jelenet, ami a szem előtt lejátszódik, minden kivétel nélküli, nincs abban semmi különösség: a csend tökéletes: semmiféle erős politikai szenvedély nem zavarja ezt a népet, mindenki csakis a saját ügye-bajáról beszél; ez a nap is olyan, mint a többi. Mert hiszen ilyen a barcellónai élet a maga valóságában, elevenségében...

Érdekes vidék ez! Bizarr fényű és csúnya... Azaz: fény és sötétség, sötétség és fény. Az úri hölgy közelében, oldalán egy csomó rongyos alak; az egyik oldalról a tenger üdítő látképe, a másikon a szerencsétlenek sápadt, beesett arca alamizsnát kérve. Itt egy virágáros, egy cukros, amott az utca szegletén meg egy csomó ember, dologkerülők, naplopók félrészeg társasága. Egy helyen a levegő balzsamos a rózsairlattól, másutt meg bűzös a halsütő asszonyok félig lángot fogó olajától. Fönn, egy erkélyen énekelve tisztítja a katonai öntőket egy baka, s szomorú danája lebilincseli a szívet, míg két-háromszáz lépésnyire meg egy nagyfüles szürke — sz. — hallatja folytonosan, hogy: „— íá — íá”. És így, ehhez hasonló módon, ki tudja, meddig tudnám még folytatni...

Barcellóna után a második spanyol város, ahol kikötöttünk: Malaga volt. Nekem e város úgy tűnt fel, mint bármely Balaton környékén fekvő város. Mindenütt csak kisebb-nagyobb dombokat lát az ember szőlőföldekkel ékesítve. Azonban az egykori régi jó erős bora már nincs meg; a filoxera itt is nagyon megrongálta a szőlőtökéket. Hanem ezzel azért korántsem akarom azt mondani, hogy már végképpen nincs jó bora. Egy jó fél liter elegendő volna arra, hogy a legerősebb ember is azt higgye, hogy forog a föld vele...

Itt volt szerencsém látni az első spanyol vásárt is, és hogy kedves édes Anyáméknak is legyen valami fogalmuk a külföldi vásárokról, írok néhány sort erről is... A kereskedés nem volt valami túlszűfolt, azonban a szögekre akasztott s még vérző állatok éles szaga, mely egybevegyült az emberi lélegzettel, majdnem elkábított, elszédített bennünket... Amaz óriási zaj, amely a fa és vasbódékból, hol a baromfikat árulták, előtört, egész fülsiketítő volt. Annyi vásárló cselédet egy rakáson nem mindig lehet látni. De nem csak a fehérség, de maguk az emberek is, elegánsan felöltözve, papírosba göngyölve vitték haza a húst. Itt a ház ura, vagy cselédje megy bevásárolni és nem az asszony. Láttam két cilinderes urat is, kik jobbjukban a sétatatot, baljukban meg két óriási májat hordoztak, azaz vittek haza...

Láthatók itt azonkívül a világ minden részében készülő különféle sajtok, melyek szagát csak is az utcán kóborló kutyák és macskák képesek elviselni. Hát még, ahol a halakat árulják! A tenger összes halaiból van itt egy élő példány... A verklisek hosszú két sora is itt foglal helyet, mert itt eladhatja planétáit a halakban gyönyörködő gyermekserregnek. Hanem menjünk beljebb!, beljebb! s a cirkuszos bódék, komédiások, röpülő képek szomszédságában vajjon mit látunk? Olyas valamit, amik az élet vásárjában is gondolkodóvá teszik az emberi észet, s eszébe juttatják, hogy e földön minden öröm csak múló... Ezek a halotti koszorúkat áruló falusi asszonyok. E mirtusz koszorúk feliratának látása csak egyre tanít bennünket: „ember halandó vagy!”, s ennek a következő ményé tehát: *kell, hogy halandóhoz méltóan éljünk.*

Ugyancsak itt találkoztam egy magyar mérnökkel is, de már szegény magyarul alig tudott valamit gagyogni, így hát olaszul kellett vele beszélnem. Ellátott sok jó szívarral és úgy könnyezett az istenadta, hogy édes hazája nyelvét a hosszú távollét alatt elfeledte beszélni. Mondogatta: „Érteni csak megértem, ha magyarul beszélnek hozzám, de mindez édes kevés, ha saját magyar érzelmeimet magyarul nem tudom közölni!” Kért, hogy írjak neki: megtettem. S már ő is válaszolt, s most nem is olaszul, hanem spanyolul. Belekeverve néhány magyar szavát. Íme, már Malagát sem feledhetem el. A búcsú e várostól is elég fájdalmas volt; benne hagytam egy szerető magyar szívet kedves családjával egyetemben, s ki tudja, mikor lesz majd az az idő, hogy még egyszer Malagát is újra megláthatom!

Mikor? Ha Magyarországra megyek!

Malaga után elértük a spanyol határ legutolsó városát Cádizét. Azonban itt ellenünk esküdött a szél és -az eső, s így a város szépségeit meg nem tekinthettük... De a hajó itt nem sokat időzött. Felszedte a sok újvilágrészbe küldött holmit, vett magának elegendő szentet és ivóvizet s azután útnak indultunk Portugália gyönyörű városa, Lisszabon felé... Végre Lisszabont is elhagyva, neki indultunk a több napig tartó utunknak, azaz: New-York felé... S most, íme már az Atlanti-óceánon vagyunk, mely sokkal veszedelmesebb, mint a Földközi-tenger volt. Hajónkat itt már mindenütt 4—5 méteres delfinek követték, kik játékaikkal mulattattak mindannyiunkat...

Ma reggel, mielőtt még fölkeltem volna tengerész ágyamból, különös öröm tölté el keblemet, hogy az éjjel kétszernél többször nem estem ki ágyamból. Megtéllek a kedves olvasók természetes meglepedésemet, ha úgy súgva bevallom, hogy az előző éjjel 7-szer estem le! Az előző két éjjel azonban nem estem le egyszer sem, mert átölelve tartottam a diván karját, amely a kabin falához volt erősítve... Ez a tenger, amikor úgy neki duhajkodik, képes még a hitetlent is Istenéhez téríteni! Azonban hála az égnek, nekem nem ártott. Okozott ugyan némi hányingert, de ezt is füstbe küldtem a malagai mérnöktől ka-

pott jószagú szivarokkal, s így, míg a többiek szenvedtek, nekem kutya-bajom sem volt, jókedvű voltam mindig...

Nem hiába utaztam egy hosszú hónapig a hajón, megtanultam legalább, mit jelent a hajómozgás, himbálódzás... Az ember nyugodtan pihen az ágyon, midőn hirtelen különös mozzanatok sorozata tűnik elé. Egy titkos erő ledobja az ágyon fekvőt a padlóra, majd ott sem hagyván neki békét, egy sarokhoz csapja, melyből nincs menekvés. Ugyan abban az időben, az üveg víz, mely a falon egy állványon van elhelyezve, bohóc ügyességgel megfordul, s tartalmát képes minden szégyenérzet nélkül a sarokba szorult nyöszörgő gazdája fejére önteni. Furcsa helyzetét nem is elemezheti az ember, máris az előbbi csodás erő kiragadja a sarokból, megrázza úgy istenesen, s ha az illető nem akarja bezúzni orrát-fejét, kénytelen a ruha akasztó után kapni, melyet, ha sikerült megfognia, félóraig is ott csüng rajta és úgy, mintha nem is ember, de egy posztódarab volna.

Eközben a bőröndök és egyéb csomagok kijöttek rejtekeikből s elkezdtek le s fel sétálni a kabin közepén; találkoznak, megérintik egymást, mintegy üdvözlésképpen, s aztán visszatérnek, visszafutnak előbbi helyeikre. Olykor, olykor huszárosan nyargalnak, avagy zajt csapva egymásba ütköznek, mint a vizes kutyák. A cipők magánosan sétálgatnak, s ide oda forognak, mintha az ember lábát keresnék. Gyakran a bőrönd is feltörik magától, s a benne lévő holmi elkezd járni csak úgy magyárosan a kállai kettőst. Ezt a fantasztikus táncot ördögi zaj kíséri, mit a kívül száguldó s ordító hullámhegyek okoznak.

A fedélzeten azután még 5 percig sem képes az ember megmaradni a saját lábán; bele kell kapaszkodni az első vasrács avagy kötélbe, mely a keze alá kerül, s még hozzá macska ügyességgel, mert ha az ember egy kicsit elbáméskodik, búsán megfizeti az árát: végig söpri az egész födélzet padlóját guruló testével, s meg sem áll addig, amíg bele nem ütközik valamelyik oszlopba, melyet azután könnyes szemekkel ölelget. A hajó legmagasabb árboca sokszor a hullámhegyeket csókolgatja, s ugyan abban a percben a födélzetet egész árvíz borítja el, mely, ha a hajó vasrácsos korlátai nem akadályoznák meg, levinné a tengerfenékre mindazt, amit ott, odafönn talált...

Van egy másik érdekessége is ennek a furfangos hajó-himbálódzásnak. Az ember az asztalhoz akar menni, hogy helyét elfoglalja. Semmi sem könnyebb ennél, mert hisz a hajó padlója megvan teljesen és hozzá a szék felé hajolva, úgy minden erőlködés nélkül eljut az ember a székhez, akarva, nem akarva. Hanem azután, mikor már éppen meg akarja fogni a szék karját, változik meg minden, a hajómozgás egyszerre csak ellenkezővé lesz, s az illető a helyett, hogy leülhetne, odajut, ahová a mádi zsidó. Azaz előbbi helyére, honnan félig mérgesen, félig szomorúan néz az előtte pár lépésnyire lévő székre: hiába nyújtja ki a kezét, feszíti meg a lábát. A szék elérhetlenebb a boldogságnál.

Az én egyik kispap társammal megtörtént, hogy az erős mozgás az ebédlő túlsó felébe dobtá, ahol egy öreges angol kapitány térdei közé esett, ki meghökkenve nem tudott meglepetésében mást mondani, mint ezt: „Hát bolond ön, vagy mi?” A hajómozgás oly erős, hogy képes az orrod alól elkapni a tányért, s ha az asztal tetején fiók alakú rácsozat nem volna, ki tudja, melyik sarokban várna az emberre a megugrasztott tányéron lévő tulipán-szelet. Azonban e rács dacára is megesik, hogy gyakran az, aki az emberrel szemközt ül, ahelyett, hogy piskótáját az előtte lévő pohár borba mártaná, visavijának a tányérjába mártogatja, s miközben visszavonja remegő kezét, össze-vissza foltozza szomszédja fehér kézelőjét...

A lábak oly nagy erőt fejtenek ki a test fönttartásakor, mintha legalábbis középkori fegyverekkel, pánccal lett volna fődve a test minden része. S ellenkezőleg, mikor a hajó lefelé hajlik, oly könnyű az ember, mint a pelyhely...

Igaz, hogy mindaz, amit én itt sebtibe lefirkantottam, már öreg és ismeretes dolog; azonban mindezt csak azért tettem, hogy egy titkot fölfedezzek. A tengeri betegség, mint való betegség nem létezik. A test, alávetve a hajómozgásnak, nem szenved. Világos? Hogy szenvedjen, segítségére jön a látás. Innen van az, hogy a vakok nem kapják meg a tengerit. A tengeri baj a hibás ér-

zékttől jön... Tudják a kedves otthoniak, hogy a csehek hogyan tanítják a medvét táncolni? Nem? Egy vasból készült ketrecbe teszik; aláfűtenek, s eközben verik a dobot. A vas átmelegszik, s a maczkó eközben kezdi emelgetni tenyeres talpát. Minél melegebb alatta a padló, annál gyorsabban végzi e mozgást és ez a tánc. Ezek után szegény állat agyában megmarad a lábégetés és a dobszó viszonya — miért is, amikor hallja a dobszót, azt hiszi, hogy a föld perzseli a talpát; s így aztán tánczra kerekedik.

A medvéről most az emberre térek. A fej szédülése nem más, a dob szava és a hányinger a lábak perzselése. Gyöngeségünkben beképzeltük magunknak, hogy a szoba táncol. Az ember mélyén mindig van valami csúnya rész, a medve; a szoba, amely táncol, s a rosszullét elválaszthatatlan kapocsként maradnak meg elménkben... A mi ostoba testünk bebeszéli a fejnek, hogy rosszul van, és valóban, rosszul érzi magát minden porcikánk. Így lévén a dolog, a tengeri bajra csak egy orvosság létezik: „uralkodjék az ember önmagán, szelidítse meg a medvét!”

Én, hála az ég nagy Urának, ezért nem éreztem semmit a tengeren. Bebeszéltem magamnak, elhittem magammal, hogy jól vagyok. — Ugy-e szeretett Édeseim, milyen sok bolondság történik a tengeri utazás közben? Most persze mosolygok a múlton én is, azonban akkor gyakran azt hittem, hogy otthagynom a fogam fehérít, nem a tengeri baj, hanem a tenger kegyetlenkedése miatt.

Végre elértünk az amerikaiak legszebb, legforgalmasabb városába: New-Yorkba is. Annyi vasúti, villanyosi vonal nincs seholsem, mint itt. Nemcsak föld alatti, de vízalatti villanyosok is vannak, s nem is csak egy, hanem emelet szerint beosztva 2, 3, 4 sőt öt is. A járda mindig telve van jövő-menővel, míg az utca közepén futkározik a lóvonat, s a társas kocsik, fiakkerek megszámlálhatatlan sokasága. A veszelő elkerülése végett a villanyosok a háztetőkön járnak 2—3 emelet magasságban. Itt van csak sok légvár, melyek tetejét, ha az embernek nincs valami éles sólyomszeme, bizony meg se láthatja. De hát hogy is ne! mikor 40 emeletes házakat is építenek! — Élelmes nép ez nagyon; tudja, hogy a földet drágán árulják e szép fővárosban, felmegy tehát a levegőbe lakni... Oh! New-Yorkról egy egész vaskos kötetet lehetne írni, oly sok minden megtekinteni valója van... Azonban nem időzöm már oly soká New-Yorkban. Isten veled szabadság-főváros, szép vagy, nagyon szép, s megérdemled, hogy a vén Európában lakók turista útra keljenek szépségeid, csodáid, remekeid megtekintése végett. New-Yorkban elváltunk egy csomó útitársunktól is, közöttük 8 százaléki misszionáriustól, kik ebben a szép fővárosban terjesztik majd az édes Jézus bölcs tanítását. Folytatom utam Mexikó felé.

Pár napi útra fekszik az Atlanti-óceán egyik legszebb gyöngye: Kuba szigete. Mi a sziget székvárosánál, Havannánál horgonyoztunk ki. E város örökké eljegyezte magának a tél apó gyönyörű szép tündérlányát a mosolygós tavaszt, mely a bennlakóknak serénységet, fáraszthatatlan munkakedvet ad... A tengeren sehol sem láttam olyan szép napnyugtót, mint éppen itt, ennél a városnál... Sem az ecset, sem a toll nem lenne képes hüem visszaadni... Fölkérem családunk kicsinyét nagyját, minden napnyugtakor, ha máskor nem is, lelkiismeretük megvizsgálása közben, rebegjenek el értem is egy hó imát, kinek a legnagyobb szüksége csakis szerettei szívimáira van.

Havannából „Vera Cruz”-ba, Mexikó kikötőjébe vitorláztunk, s itt különösen két fontos dologról számolok be szeretett Híveimnek: azaz: hogy vettem az ágyban tengeri fürdőt, és hogy milyen a mexikói vámház fogalma...

Talán csodálkoztok is rajta... Bizonyosan lustálkodott a mi Gyulánk, s azután a tengerészek, vagyis a hajókabinokat tisztító szolgálk egyike kiöntötte az ágyból, mint az ürgét szokás a lyukból! Oh! bár így történt volna, sokkal jobban meg lettem volna elégedve. Úgy keletkezett, mint ahogy én gondolom, hogy Neptun (a tenger istene), mivel a hosszú utazás alatt egyszer sem áldoztam neki, bosszút forralt ellenem, s nem akarta, hogy birodalmát minden emlék nélkül hagyjam el.

Már bent voltunk a mexikói öbölben, s este, vacsora után örömbe dobbant mindannyiunk kebele, ama boldog tudatra, hogy már 7—8 óra múlva elérjük

utolsó kikötőnk is. Ezzel a boldog reménnyel mentünk tehát aludni is, s én már álmomban a város utcáin járkáltam. Egyre hajtogattam, hogy no, ki tudja, mikor látom meg újból Neptun birodalmát, s még jóízűen nevettem rajta, hogy mindenkit betegé tett, míg rajtam nem fogott ki... Pedig hát meg kellett volna még húzni a bagariámat, mert szárazföldön való létem nem más, csak csalfa álom volt... Mielőtt aludni mentem volna, kinyitottam a kabinom ablakát, hogy ne legyen benn olyan meleg. De nem tudom, hogy hogyan (hát elaludtam!), az ablakot nyitva felejtettem...

Már egy jó hosszú órát aludtam, midőn egyszerre fölriaszt édes álmomból a nyitott ablakon bejövő hullámhegy, amely nem csak az ágyamat varázsolta át fürdőkáddá, de még a kabinomból is uszodát csinált. Sőt, még ez sem elég: félig megtöltötte az ebédlőt is, mert kabinom nyitott ajtaja az ebédlőre nyílt. Így könnyen betolakodhatott oda is, hol azután a szolgák nagy álmétkodására a hajnali feketére való csészéket az asztalról mind lesöpörte. Képzeltetik a kedves Otthoniak a helyzetemet... ah! nem szeretném visszaidézni. Gyorsan leugrottam az ágyról, s csomagjaim, könyveim után kapkodtam; hanem ez már mind késő volt, s különösen a könyveim óh! szegény magyar könyveim (mert hát a másnyelvű könyveket nem sajnálom annyira), kettő kivételével mind, de mind péppé változtak, vagy félig maradtak épségben, úgy, hogy semmi hasznukat se vehetem. Az órámat szintén agyon rozsdásította; szép ezüst új óra, amit egy olasz plébánostól kaptam búcsúemlékül. Ezer szerencse, hogy a két szép öltözet fekete szalón ruhám (frakk) nem volt az én kabinomban, mert a helyszűke miatt betettem a ruhatárba. Maga, a reverendám is (mert a hajón mindig azt hordtam) tönkre ment s így civilbe kellett már előbb öltöznöm, mielőtt leszálltunk volna.

Hanem a szolgák egy kettőre felnyitották a tengerbe vezető csapokat, s így a bejött hullámhegyből $\frac{1}{4}$ óra múlva semmi sem volt... No, hanem azután volt nevetés meg nevetés a hajón. Mert hát úgy szokott az lenni, hogy a baj elmúlta után mosolyra nyílik az ember szája, s hálát ad Istennek, hogy nem történt még rosszabul... Köszönöm e jó leckét, mely megerősíti eme közmondást: „Saját kárán tanul a magyar.”

Miután az orvosi vizíten mindannyian keresztül estünk, ágyúlövések között elhagytuk a hajót, mely egy hónapi utazás gyötrelmei, kínszájai dacára is kedves lakásunk volt.

A hajóról egyenesen a vámhoz mentünk, ahol az amerikaiak fürge élete újabb benyomást tett reám. Oh! Mily sürgés-forgás van itt. A vámháznál lévő egyenruhás vámokoknak elég sok dolguk van, s nem annyira a tengeri, mint inkább a környékbeli mindennapos utazókkal. Nem szokik el itt senki a vámolás alól, ha vámolni valója van. Lát itt az ember minden ízlésű kocsit, hintót, parasztszekeret; mind áll mozdulatlanul, várva a jószerencsét, jobban mondván végzetet, azaz, hogy a vámos, ki kezében vasbotot tart, hozzá menjen, megnézze alaposan a kocsi belsejét...

Semmi, de semmi nem kerül el a figyelmét. Előfordul, hogy néhány szeretne átosonni vámolás nélkül. Hanem jaj az ilyenek! Ezek a vámolók már a szemükből megismerik az ilyen csálni készülő egyéneket. Letartóztatják, s ráadásul jól megfizettetik a bátorságát. Azonkívül mennyi kikacagást, gúnyt kell elviselnie az illetőnek azért a 12 krajcárnyi vámért!

Néhányszor megtörténik az is, hogy bosszantani akarják a vámokat, s ezáltal érdekes jelenetek helyévé varázsolódik a vámház. Például.

— Mit visz? — kérdi a vámos.

— Én? Hogy én? És még meg is mondjam? No, ez érdekes. Milyen kíváncsi! És hozzá, még milyen követelő!

— Tisztelje az államtól kapott jelvényemet és ha sietős az útja, várjon a sorára, míg megvizsgálom — adja rá mogorván a választ a vámos.

— És ön tisztelje városi polgári jogomat, szabad jellememet. Nem kötelességem, hogy önt mindarról, amit viszek, értesítsem. Ez mind az én titkom, s ha többet akar, menjen a gazdámhoz, ki bővebb fölvilágosítással szolgálhat!

— Ah! Vagy úgy... — felel a vámos, nyakon csipvén az illetőt, viszi a laktanyára s átadja a napos tisztnek, e szavak kíséretében: — Nem akarja megmutatni, hogy mit visz a kosárban!

— Persze, hogy nem mondom meg neki. Legyen egy kicsit udvariasabb, hisz emberrel van dolga! Vagy, ha nem, menjen kutyasintérnek!

Ez alatt a sok nép már mind a laktanya ajtajához csődült, s gúnyosan nevetett ama egyszerű, bekísért ember fölött. Ezt észrevette a tiszt, s jóakarón így szólítja meg az előtte álló bekísért embert:

— Legyen bizalmas, barátocskám, s mondja meg, mit visz?

— De hát ön is olyan kíváncsi?... Nohát, a fiamnak viszek egy pár cipőt. Itt dolgozik Vera-Crúzbán. Meztláb talán ő sem járhat ebben a modern világban?

— Jó ember! Hát csak ezért csinált olyan galibát?

— Én nem csináltam semmit — válaszolt az ember. — Önök voltak olyan kíváncsiak. Minek akarták minden áron megnézni? — és zsörtölődve kihúzott egy pár talpalt cipőt, mely nem ért többet még testvérek között sem, 3 koronánál. Majd folytató: — Nohát mit szól hozzá vámos uram, a legutóbbi divat szerint készült, elég szép-e?

A körülálló nép erre elkezd nevetni, úgy, hogy a hasa is megfájdul bele, majd széteszlik, mondván:

— No, ez ugyan rászedte, kifigurázta a vámosokat!

Hanem ezzel még nem végződik minden. A tiszt az ilyen viccelő egyéneket olykor átengedi, de nem mindig. Mert hisz bűnhődnie kell annak, aki a törvényt kineveti, vagy kinevetteti. Gyakran egy kis lisztért, pár liter borért, néhány pár tojásért, mit gyakran nem eladni, de ajándékba visznek, a vámhoz érve, fizetni kell érte. Óh! civilizáltság, milyen vigalmatlan is vagy abban, amiből hasznot húzol. És mily drágán megfizetteted magadat! A vámnál ismeri meg az ember csakugyan még Amerikában is, hogy milyen drága a szabadság!

Vera Crúzból azután vonaton a Köztársaság fővárosába, Mexikóba mentünk. A kikötői váróستól egész rendeltetési helyünkig a természet újabb és újabb szépségekkel kedveskedett...

Hanem Édeseim, elég már ebből ennyi... Befejezem már leveletem, mely még így is oly rémítő hosszú, hogy nem csak tölem rabolt el egy csomó éjjeli órát (mert nappal el vagyok foglalva az iskolákkal), hanem szeretett Otthoniak angyali türelmét is teljesen próbára tette. De hiszem, hogy ezért nemis szívük megbocsájt... Legyen nyugodt édes jó Anyám, helyzetemet nem cserélném el senkivel, annál is inkább, hogy Krisztus Urunk méltó örökösévé akarok lenni, s egyszersmind földi boldogságom tetőpontjára akarok hágni, mért is türelemmel, békén, szeretettel hordom keresztemet, mellyel az édes Jézus megajándékozott.

Adják át édes jó Anyámék e levelet az összes testvéreknek, hogy ők is elolvashassák. Mert hisz ehhez hasonló másik levél írására bizony nem tudnék már magamnak időt szakítani. S ha esetleg valamit nem tudtam olyan hűen leírni, mint akartam, azt se vegyék rossznéven; mert e levél csak töredék, s írásával is csak úgy voltam, hogy egyik éjjel volt rá időm, a másikon meg nem.

Ezer üdvözet és csók mindannyiuknak, s gondolatban, levélileg, tegyék meg a kedves Otthoniak is e hosszú, hónapos utat. Hű fiúk.

K. GYULA